

LIPATELO ZA LITONGA LYA BAKA NI BAKALI BA LIKAWA (LOCAL STAKEHOLDER CONSULTATION MEETING)
ZA KWA ZAMBIA ZA NALI KATI KA 22 APRIL 2025 NI 29 APRIL 2025

MAKALO

ECO Climate Capital (ECC) i sazize kutangisa Litonga lya Baka ni Bakali ba Likawa (LSC) mwa mushobo wa Zambia kuli malimu a Gold Standard Voluntary Project Activities (VPAs). Malimu aya a ta be mwa GS PoA "ECO_BURN multi-country Clean Cooking Programme".

ECC, ni mubaki wa malimu, i sa kupa batisanga kupulumusa lipatelo za LSC ze ne zalile ku zwa fa 22 kufita 29 April 2025 mwa Lusaka, Mongu, ni Solwezi. Mwa mukopano, ECO Climate Capital nei kalile kalulo ya ku kenisa Cookstove Voluntary Carbon , a kona kuli ku nisezwa mwa kufa batu ba Zambia mbaulo ya kapa mafu (improved cookstoves) ya mubotu. Malimu a Voluntary Project Activities (VPAs) a ta be mwa Gold Standard Programme of Activities (PoA), "ECO_BURN multi-country Clean Cooking Programme".

BUPAKI BWA MUKOPANO :

KUINO LISA (REGISTRATION):

Bane bainga kabelo fita mwa mukopano ni kukena mwa libuka za ku bulela kuli neba liteni mwa mukopano. Ba ne ba kena fa ma Zoom nibona ne ba ikolola online kuti ba kone ku kena mwa mukopano.

MAZWI AKAMUHELO (WELCOME REMARKS):

Baka ba ECC ba ne ba amuhela batisanga ba ne ba le kwa litongweni. Ba ne ba itutulela batisanga ba ne ba le kwa litongweni ni ba ba kenezi mwa Zoom. Ba ne ba bulelela batisanga nako ya litonga ni lika ze ne za taha.

KUPUMBWA KWA MALIMU (PROJECT PRESENTATION):

Ba ECC nibakale ka ku luta lituto ka butungi kamo ma pulogilamu akazamaya. Niba taisa mwabutungi mo ikona kuchimbula bupilo bwa batu nima mbaula ya sikuwa yona ma (Improved Cookstove - ICS) .

Mi neba ingela nako ku hupulisa sichaba ka pumulo ya mulumo (climate change) . Mi mwa bunyinyani baluta za carbon credits, carbon markets, ni kusika ha malimu a carbon. Ba ECC bane ba bulelela batisanga kuli carbon credits ze taha ku zwa mwa mbaulo ikaisiwa mwa ECC ya pulonjekiti kaufeela. Carbon waiver yona ya pumbiwa kuli i mwa mukolo wa kapa mbaula ni mukolo wa pepa wa kwa mukulweni wa mbaula. Ha mubeli a kapa mukolo kapa pepa, ata tusa kuli a sa kone ku kopa carbon credits ze taha ku zwa mwa mbaula yeo. Mabaka a sena ni mwa nzila ye ECC i ta sebelisa chelete ya carbon credits a ne a pumbiwa mwa litonga.

LIPUZO NI LIKALABO (QUESTIONS AND ANSWERS SESSION)

Batisanga bane ba buza lipuzo ze ngata ka teko ni mubotu wa mbaula, nako ya malimu, ni mwa nzila yeo mbaula ita felwa. Bane ba bonisa nyolwelo mwa munzi si hulu bana ba basali. Bane ba bulelelwa kuli mbaula aka fita mwa minzi fali teko ze bunolo, niku kenya tu kwata totu ogaogilwe twa basali mwa mizi kuti ba kone ku lifa ka malifo ya bunolo. Bane ba buzisisa ahulu ka mubotu wa mbaula ni milawu ya malimu. Lipuzo nezi alabilwa hande mwa butungi.

KUPUMBWA KWA MILAWO(SAFEGUARDING PRINCIPLES) NI KUPATELWA KWA MALIMU(SUSTAINABILITY ASSESSMENT)

Ba beleki ba ECC ba toloka za pumbwa milawu ya malimu ni ku tatuba kutwisiso. Bane ba kupa neba tisanga maikutulo a bona. Mukopano wafiteleza ku ambola fa ma SDGs ni masiwana a malimu kuli SDGs ze ngata. Batisanga ba lumela mi nebasina maikuto amamu hape. Ba beleki ba ECC bataisa mobaka ezanga monita zwelopeli.

MAPETO YA MUKOPANO (CLOSURE OF THE MEETING)

Ma pepa a lipatelo afiwa kuba nebangile kabelo mwa mukopano (evaluation forms). Sikwata sa taisa buitumelo kuba bao kaufeela ba bangile kabelo mwa mukopano. Mukopano niukwalike ka kuyo bonisa mbaula ya ECOA Char.

MAKWALO A BATISANGA (COMMENTS RECEIVED DURING THE STAKEHOLDER MEETING)

BUUNA/BUSALI	MUTUSANGI		KUTALUSA(Mabaka/Nzila)
M	Kuli EEC ya eza pulomoti mbaula ya makalamba	ee	EEC yapanga ni kufa ma mbaula amau kono fa ngana inzi kwa ma domestic mbaula ya COA Char.
F	nzila yMwa e i taha ku lekisisa kuli batu ba kwa malapeng ba fumana lika ze nepa	ee	ECC i ta sebelisa Customer Experience team kupa lika kwa batu. Ba ta fa batu nomoro ya ku bulela kuli ba puzise lipuziso.
M	Theko ya mbaulo i ta bunolo kuli batu ba kwa makaleng ba kone ku e rekela?	ee	Carbon finance i ta thusa kuli theko i tee.

F	Mbaula ya ECOA Char i sebelisa mafu a kwa makaleng?	ee	I sebelisa mafu a kwa makaleng, kono charcoal briquettes ki na hape.
F	Nako ya mbaula ya ECOA Char i ngata hae? Ni kuli i ta pukulwa?	ee	Ee I taha ku lwana myaka 7-9, haeba mu sebezi u e sebelisa mwa mubotu. I pukulwa ka bunolo.
M	Ki nzila ye i taha ku lemwa mbaulo ye sa nepa (counterfeit)?	ee	Mbaulo zohle za ECC zi na le nomoro ya serial ni warranty ya myaka 1. Zi lekiswa feela kwa ba lekisi ba ECC.
M	ECC i taha ku sebana ni mubuso kuli batu ba tuse ku tuka kwa mbaulo ya mafu ku ya kwa mbaulo ye pumulanga?	ee	ECC i ta sebana ni mubuso ni batisanga kuli ba thusane
M	Mbaula i ta lemwa mwa nzila ye?	ee	ECC i ta sika mafelomende kwa mafelomende. Ba ta lemwa mbaula za bona mwa nako ya warranty.
F	Ki mabaka ye ECC i taha ku lalela feela mbaulo kwa mazambuko ni makalamba (urban/peri-urban)?	ee	Lipatelo za pele li bontshi kuli batu ba kwa mazambukweni ba sebelisa mafu hahulu.
M	Mbaulo ya ECOA Char i taha ku thusa kuli bana ba basali ba kone ku ya sikolo	ee	Mbaula ye i pumula nako ya kupa mafu, kuli bana ba basali ba kone ku ya sikolo.

LIPATELO ZA MILAWU YA TONGA (SAFEGUARDING PRINCIPLES)

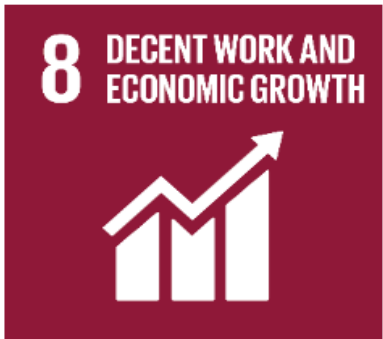
Milawu ya Tonga	Kupatelwa
Litokelo za Batu	Malimu a sa tusi litokelo za batu. A ta felwa mwa nzila ye batu bohle ba kone ku kena.
Tukisano ya Busi ni milawo ya basali	Malimu a ta lembe basali ni banna mwa nzila ye lekana
Bupilo, Teshenyo, ni Mibelekelo	Malimu asa tusi bupilo ba batu kapa buinelo bwa bona
Mwao, Batu ba Makalengi, ni Ku Fumana Mwao	Malimu aina bunegatibu fa bupilo bwa batu ni ma kaucha ya bona.
Kuswala	Malimu asa tusi kuswala mi aina za kolapushi mwa miezezo ya yona.
Masiwana a Chelete	Malimu a ta thusa kuli ku be ni milimo. Mi ika bona kuli masiwana atusa ku chimbula minelo ya bantu ka butungi
Pumulo ya Mulumo ni Mafu	Malimu ata tusa ku kutisa kwa teni carbon emissions mi baka ezanga monita kuya ka carbon standard requirements.
Mezi	Malimu hana ku sinye mo mezi aza mayela.
Tikoloho ni Tulo	Malimu hana kusinya libaka zeo batu ba ina. Ina kuitusisa mubu kupanga likaza yona

SIKUTWEKISO SA KUTUTUBISA BUPILO BWAMUSI KWA NAKO

pulojekiti ye itusa kuli Litabulo za Bupilo Bwamusi kwa Nako le Nako (SDGs) mwa linzila ze:

Litabulo za bupilo bushe (SDGs)	Litabana	Sibaka sa kutala bushe
	1.4 Kufitela 2030, lukise kuli	Kubolokela masheleni a kushitela

	banna ni basali, bafokola ni bana ba kona, ba na ni milandu yelufwanana mwa masimu a lichelo, ni kufumana litukulelo za musa, kuboka ni kulaula mubu ni linso zing'wi zifwanana ni mwa, kufila mwa, masimu a mwendi, tekinoloji yaswa ni litukulelo za masheleni, kusasazwa kwa masheleni a man'ata.	makala Kutali bushe bushe kwa kusazwa mwa masheleni a kushitela makala mwa sipulojekiti hape ni kwa nako ya kutala bushe.
	3.9 Kufitela 2030, kulutisa kufokola palo ya bafu ni balwazi kufuma kwa makemikali a kona ni kwa mulumendo, mezi ni mubilix.	Kutala bushe bushe kwa mulumendo wa moya Kutali bushe bushe kwa kuswana ni mulumendo (kufana ni mulumendo wa mulilo, mahlo a kubola ni mabaka a kufela mwa pumulo) mwa sipulojekiti hape ni kwa nako ya kutala bushe bushe.
	4.3 Kufitela 2030, kulutisa litukulelo za kukupa butali bwamulaho bwamusi ni kuswanisa litukulelo za kusoma kwa batu kaufela.	Palo ya batu ba kufumana boitelelo bwa masabele.
	5.4 Kufitela 2030, lukise lufwanezo lwa banna ni basali ni kupa matimba a basali ni banana kaufela.	- Bupilo bwa masela a kapa mulilo a buswanisi bushe bu lumela kuba ni nako ye telele ya kukapa lico ni kufokola palo ya kushitela mafute. Sena se lumela kuba ni nako ye telele, hahulu kwa basali ni banana, ba ba tusanga mwa musebezi wa kukutela mafute ni kukapa lico, ba kona kusebenzisa nako ye kwa musebezi wa buswanisi kufana ni boitelelo, kapa mwa

		musebezi wa mubukani.
	7.1 Kufitela 2030, lukise kuli batu kaufela ba kona kufumana mafute a maswanisi, a tusehali ni a maswanisi. 7.B Kufitela 2030, kulutisa mabaka a mafute a maswanisi ni kuswanisa thekinoloji ya kupa mafute a maswanisi kwa batu kaufela mwa mabaka a kusotula, mabaka a kusotula hahulu, mabaka a kusotula a likisi zinin'i ni mabaka a kusotula a kufuleleha kwa mubili, mwa nzila ya maswanisi ya litulo zabona.	- Palo ya masela a kapa mulilo a buswanisi mwa musebezi Palo yaufela ya masela a kapa mulilo a buswanisi a talelwa mwa database.
	8.5 Kufitela 2030, lukise musebezi wa tusehali ni wa buswanisi kwa banna ni basali kaufela, kusasanya kwa bana ni liyanga, ni kufa mali a lufwanana mwa musebezi ofanan'wi.	- Palo ya misebezi yepangilwe.
	13.3 Kulutisa butali, kusiamisisa ni matimba a batu ni a mabaka a kukona kufokola kuisinyani ha mulumendo, kuswanela, kufokola masiyelele ni kusiamisisa kwa nako ya pele.	- Kufokotwa kwa CO2 kwa musebezi wa pulojekiti.

	15.3 Kufitela 2030, Kinga, busa, ni kulutisa kusebenzisa mwa nzila ya buswanisi mwa milimo ya mubili, kulaula mwa nzila ya buswanisi mwa lifolisi, lwani kufuleleha, ni kumisa ni kubuyisela mwa kufuleleha kwa mubu ni kumisa kunyangalala kwa milimo yamubili.	- Kufokotwa kwa kusebenzisa likota ni Makala. Kutali bushe ni kukala kwa kusebenzisa likota mwa malapa a sipulojekiti ku talima ni kwa nako ya kutala bushe kwa kona kusiamisisa masiyelele kwa milimo ya lifolisi.
---	---	---

Kutali Bushe Bushe kwa Bana Ba Musebezi

Bana ba musebezi ba ile ba lumela ni kutalimisisa bushe kwa ECC mwa nzila yelukela. Haiba ku kutali bushe kwa masika a bupilo bwamusi, bana ba musebezi ba ne ba sena mazwi kapa maikuto a mang'ata mwa kutali bushe bushe kwa masika a bupilo bwamusi. Ba ile ba lumela ni kukala ku bela ni masika a ECC.

MULULIZEZE FA:

Haiba mwa litekeza kukopana ni sipulojekiti mwa ku fumana boingisiso bo bupile, ikopani ni luna mwa:

	-Zila yeketilwe(Kenya linotwana sebaka sa buka, nombolo ni muboni) Sikamo sa Kgetho (Mokgwa o o buswanisi)	Kabelo ya miezezo
-Buka ya Maikuto / Mokoloko	ECC Zambia Limited, Plot 7, Chindo Road, Woodlands, Lusaka, Zambia.	Bana ba musebezi neba tabisezwe kuba ni buka ya maikuto ku kwa ululwa fa ofisi mwa Zambia. Mokoloko kapa maikuto a mang'ata aka kenwa mwa buka ni kubulukwa kwa ofisi ye tuna.
GS nombolo	help@goldstandard.org	Kukalile for Gold standard project.

Nombolo ya mogala yeo mukona kululizeza fateni	+260972195599	Nombolo ya mogala ya ofisi ya ECC kwa Zambia ikazibiswa kwa bana ba musebezi kaufela.
Intanete/imeele	BURN: info@burnmfg.com	Imeele ya BURN ikazibiswa kwa bana ba musebezi kaufela.